

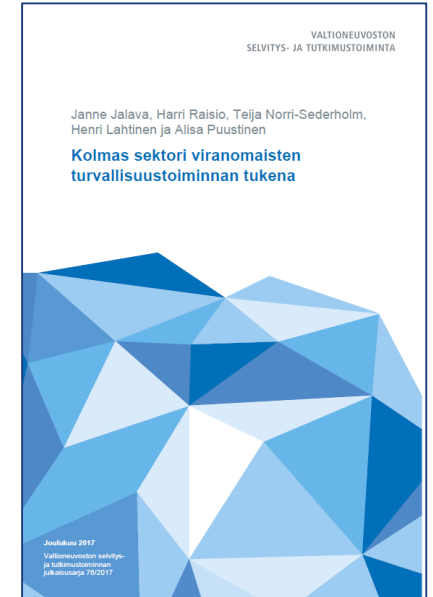
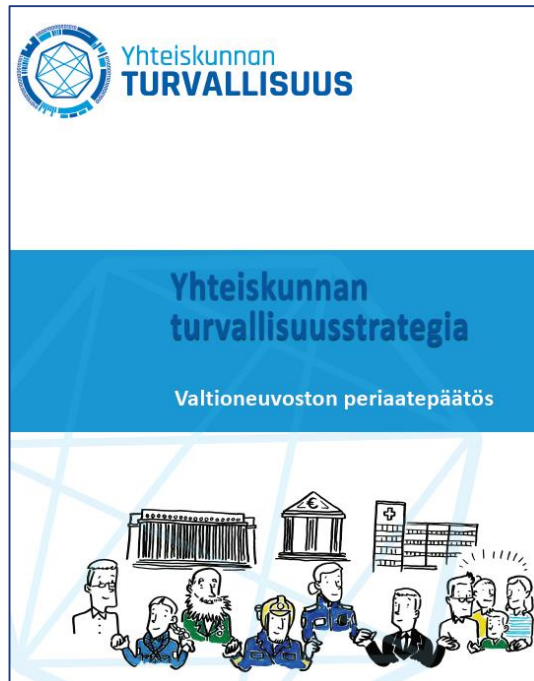

Järjestöt viranomaisten kumppanina. Velvollisuus ja mahdollisuus kummallekin!

Pelastusylitarkastaja TOM TALLBERG
19.1.2018

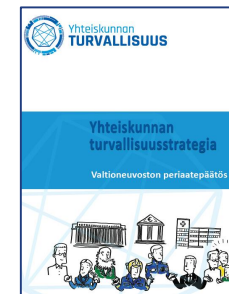

MIKÄ MEITÄ OHJAA ?

Mikä se YTS on ?

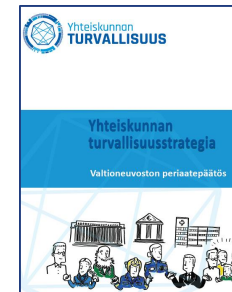

”Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa esitetään suomalaisen yhteiskunnan varautumisen yleiset periaatteet. Varautuminen toteutetaan kokonaisturvallisuuden toimintaperiaatteella, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä.”

”Kokonaisturvallisuus on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä.”

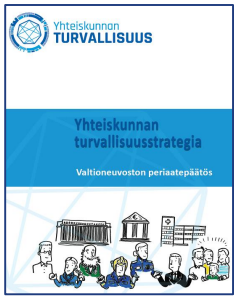
ELINTÄRKEÄT TOIMINNOT

Kuva 3: Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Johtaminen, KV-toiminta ja puolustus

- *Johtaminen on elintärkeä toiminto, joka luo pohjan muiden toimintojen turvaamiselle. Johtamiskyky on kyettävä turvaamaan kaikissa tilanteissa ja kaikilla toimintatasoilla. Tehokas häiriötilanteiden hallinta edellyttää tiivistä yhteistyötä johtamisen, tilannekuvan ja viestinnän välillä.*
- *Kansainvälinen toiminta ulottuu kaikille suomalaisen yhteiskunnan tasoille ja aloille. Kansainvälisen yhteistyön mahdollistaminen ja osallistuminen kriisien ennaltaehkäisyyn on kiinteä osa yhteiskunnan muiden elintärkeiden toimintojen turvaamista. EU-turvallisuusyhteistyö on kiinteä osa hallinnonalojen turvallisuussuunnittelua.*
- *Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus turvataan ylläpitämällä ja kehittämällä turvallisuusympäristöön suhteutettua puolustuskykyä. Suomen puolustuskyvyn kehittämisen ja ylläpidon ensisijaisena päämääränä on muodostaa ennaltaehkäisevä kynnyks sotilaallisen voiman käytölle Suomea vastaan ja sotilaallisella voimankäytöllä uhkaamiselle. Tarvittaessa Suomeen kohdistuvat sotilaalliset uhat torjutaan sotilaallisia voimakeinoja käyttäen.*

Sisäinen turvallisuus, talous, infra, HV, toimintakyky ja henkinen kantti

- *Sisäisen turvallisuuden ylläpitämisellä ennaltaehkäistään ja torjutaan Suomeen ja sen väestöön kohdistuvia rikoksia, onnettomuuksia ja ympäristövahinkoja tai muita vastaavia häiriöitä ja uhkia sekä hallitaan niiden seuraukset. Tiivis yhteistyö muiden kansallisten ja kansainvälisten viranomaisten, Euroopan unionin ja muiden toimijoiden välillä kaikilla hallinnon tasoilla tukee tätä työtä.*
- *Talouden, infrastruktuurin ja huoltovarmuuden turvaamisella järjestetään elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi tarvittava rahoitus ja muut resurssit. Elintärkeille toiminnoille välttämättömät kotimainen ja kansainvälinen infrastruktuuri, organisaatiot, rakenteet ja prosessit turvataan.*
- *Väestön toimintakyky ja hyvinvointi turvataan ylläpitämällä keskeiset peruspalvelut. Niillä edistetään väestön itse näistä selviytymistä kaikissa tilanteissa.*
- ***Henkisellä kriisinkestävyydellä tarkoitetaan yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan sekä kansakunnan kykyä kestää kriisitilanteiden aiheuttamat henkiset paineet ja selviytyä niiden vaikutuksilta. Hyvä henkinen kriisinkestävyys edistää kriiseistä toipumista.***

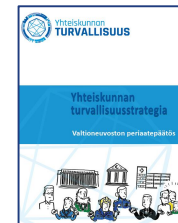
Ketkä varautu pitämään yllä elintärkeitä toimintoja?

Lakisääteistä työtä, mutta:

- Julkisen hallinnon varautumisvelvollisuuden ohella elinkeinoelämän, yhteisöjen ja kotitalouksien omatoiminen varautuminen on tärkeä osa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä.
- Omatoimisella varautumisella ymmärretään yksittäisten henkilöiden, asuinyhteisöjen ja kotitalouksien omaehtoista varautumista tilanteisiin, joissa normaali arki häiriintyy.
- Kansalaisten varautumisen edistäminen edellyttää systemaattista tiedottamista ja tarkoituksenmukaista koulutustarjontaa.
- **Järjestöjen rooli omatoimisen varautumisen kehittämisessä ja tukemisessa on merkittävä. Tällainen omatoiminen varautuminen käsittää niin arjen häiriöt kuin vakavat häiriöt ja kriisit.**
- **Järjestöt myös tukevat viranomaisia rekrytoimalla henkilöstöä ja kouluttamalla toimintaan sitoutuvia vapaaehtoisia vastuuviranomaisten ohjaamina.**

Ketkä tekevät ?

Turvallisuustoimijat

Suomalaisen kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamallin vahvuus on, että se kattaa kaikki yhteiskunnan tasot ja tahot.

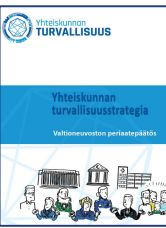
Valtionhallinnon, viranomaisten, elinkeinoelämän, maakuntien ja kuntien lisäksi yliopistot ja tutkimuslaitokset, **järjestöt, yhteisöt ja yksilöt** muodostavat kokonaisturvallisuuden verkoston, jossa tietoa voidaan jakaa, yhteisiä **tavoitteita voidaan asettaa ja yhteistyöhön voidaan sitoutua joustavasti.**

Tämän ajattelumallin mukaan **turvallisuustoimijoita ovat kaikki johdettuun tai sitä kiinteästi tukevaan turvallisuustoimintaan osallistuvat tahot.**

Myös **yksittäisillä kansalaisilla** on tärkeä rooli omatoimisessa varautumisessa ja yhteiskunnan kriisinkestokyvyn vahvistamisessa.

Varautuminen

- Varautuminen tarkoittaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.
- Julkisen hallinnon varautumisvelvollisuuden ohella elinkeinoelämän, yhteisöjen ja kotitalouksien omatoiminen varautuminen on tärkeä osa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Omatoimisella varautumisella ymmärretään yksittäisten henkilöiden, asuinyhteisöjen ja kotitalouksien omaehtoista varautumista tilanteisiin, joissa normaali arki häiriintyy.
- Kansalaisten varautumisen edistäminen edellyttää systemaattista tiedottamista ja tarkoituksenmukaista koulutustarjontaa. Järjestöjen rooli omatoimisen varautumisen kehittämisessä ja tukemisessa on merkittävä. Tällainen omatoiminen varautuminen käsittää niin arjen häiriöt kuin vakavat häiriöt ja kriisit.
- **Järjestöt myös tukevat viranomaisia rekrytoimalla henkilöstöä ja kouluttamalla toimintaan sitoutuvia vapaaehtoisia vastuuviranomaisten ohjaamina.**

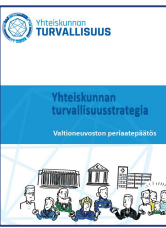
Järjestö

- Järjestöillä on **merkittävä rooli** onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin varautumisessa. Järjestöt tuottavat palveluja, koordinoivat vapaaehtoisten osallistumista viranomaisia tukevaan toimintaan ja ylläpitävät esimerkiksi valmiustoimintaan liittyvää erityisosaamista. Järjestöt kanavoivat, johtavat ja koordinoivat myös järjestöihin kuulumattomien kansalaisten auttamishalun erilaisiin auttamistehtäviin (4-sek).
- Vapaaehtoistoiminnan yhteensovittamisella tarkoitetaan viranomaisten, hallinnonalojen ja järjestöjen yhteistyön edistämistä. **Käytännössä se tarkoittaa esimerkiksi yhteisiä sopimuksia, koulutus- ja harjoitustoimintaa, valmius- ja varautumissuunnittelua sekä järjestöjen roolin huomioonottamista varautumisessa.**
- Hallinnonalat ja viranomaiset sopivat keskeisten järjestöjen kanssa strategisten tehtävien hoitamisessa tarvittavista yhteistoimintajärjestelyistä esimerkiksi riskien ennaltaehkäisyssä, koulutuksessa, varautumisessa, viestinnässä, onnettomuuksien ja häiriöiden aikaisessa toiminnassa ja palautumisessa.
- Varautumisessa hyödynnetään järjestötoiminnan joustavuutta ja mahdollisuuksia ulottaa toiminta kattamaan myös viranomaisten vastuualueiden väliin jäävät tehtävät.

Järjestö

- Kuntien varautumisessa otetaan huomioon ulkoistetut palvelut sekä yhteistyö elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa. Järjestöt, sopimusyhteisöt ja vapaaehtoissektori tuottavat merkittäväällä tavalla turvallisuuden toimintoja ja palveluja tukien laaja-alaisesti koko yhteiskunnan varautumista.
- Hallinnonalat ja **viranomaiset huomioivat järjestöjen voimavarat ja valmiuden valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.**
- Järjestöjen roolista ja tehtävistä varautumisessa sovitaan ennakkoon.
- Järjestöiltä puolestaan odotetaan, että ne tuntevat roolinsa ja tehtävänsä osana kokonaisturvallisuutta, ja että ne ovat varmistaneet toimintansa jatkuvuuden.

57. Strategista tehtävää

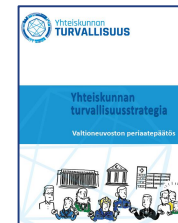

- 56. Vapaa ehtoistoiminnan edistäminen
- Haaste myös järjestöille! (sitoutuminen ja suorituskyky luotettava kumppani ?)

- 57. Väestön toipuminen
- Haaste myös järjestöille!

Maakuntauudistus ?

- Suunnitelman mukaan maakunta- ja sote-uudistuksen voimaan astumisen jälkeen sisäministeriö vastaa alueellisen yhteisen varautumisen valtakunnallisesta yhteensovittamisesta. Tehtävässään sisäministeriö vastaa asioiden valmistelussa tarvittavan yhteistyön järjestämisestä ministeriöiden, Turvallisuuskomitean ja muiden toimijoiden kanssa.
- Viranomaiset, elinkeinoelämä ja järjestöt ylläpitävät ja kehittävät alueellista ja paikallista yhteistyötä ja tilannetietoisuutta yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi.
- **Maakunnat vastaavat** alueellaan toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen varautumisen yhteensovittamisesta sekä tekevät yhteistyötä muiden maakuntien ja valtion toimijoiden kanssa.
- **Maakuntien tehtävänä** on ylläpitää yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa yhteensovittamisessa tarvittavia yhteistyöfoorumeita sekä järjestää alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollinen arviointityö ja turvallisuuteen vaikuttavien toimintaympäristön muutosten poikkihallinnollinen seuranta- ja arviointityö. Lisäksi maakuntien tehtävänä on järjestää yhteistyössä alueen toimijoiden yhteisiä varautumis- ja valmiusharjoituksia.
- Alueelliseen yhteiseen varautumiseen liittyvät tehtävät toteutetaan laaja-alaisessayhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Verkostomainen yhteistyö palvelee laajasti maakunnan alueen toimijoita niiden varautumisessa ja yhteistoiminnan kehittämisessä.

Kansallinen riskiarvio

- Kansalliseen riskinarvioon on yli 60 tarkastellun riskin perusteella valittu 21 tapahtumaskenaariota, jotka ovat Suomessa mahdollisia. Skenaariot on jaettu kahteen luokkaan: laajasti yhteiskuntaan vaikuttaviin tapahtumiin ja vakaviin alueellisiin tapahtumiin.
- Laajasti yhteiskuntaan vaikuttavia tapahtumaskenaarioita on kuusi ja näiden tapahtuessa vaikutukset on arvioitu niin laajoiksi, että yhteiskunnan elintärkeille toiminnoille tai kriittiselle infrastruktuurille mahdollisesti aiheutuvat häiriöt vaikuttavat merkittävästi yhteiskunnan toimivuuteen.
- Vakavia alueellisia tapahtumaskenaarioita on 15 ja niiden vaikutukset rajoittuvat suhteellisen pienelle alueelle. Tapahtumat ovat sellaisia, että ne aiheuttavat vahinkoja ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle ja saattavat aiheuttaa rajattuja häiriöitä kriittiselle infrastruktuurille tai elintärkeille toiminnoille tai ne saattavat aiheuttaa tarpeen pyytää kansainvälistä pelastustoimen apua.
- Laajasti yhteiskuntaan vaikuttavat tapahtumaskenaariot on katsottu mahdollisilta vaikutuksiltaan niin laajoiksi, että niihin on varauduttava joka tapauksessa riippumatta niiden todennäköisyydestä. Vakavat alueelliset tapahtumaskenaariot on puolestaan koottu riskimatriisiin ja niiden tapahtumistodennäköisyys ja vaikutukset on arvioitu yhteisellä kriteeristöllä.

Laajat yhteiskunnalliset vaikutukset

- Energiansaannin vakavat häiriöt
- Kybertoimintaympäristön riskit
- Maailmanlaajuisesti tai Suomen lähialueilla esiintyvät vakavat tarttuvat taudit ihmisiin
- Suomeen suoraan tai välillisesti kohdistuva turvallisuuspoliittinen kriisi
- Vakava ydinvoimalaitosonnettomuus Suomessa tai Suomen lähialueilla
- Aurinkomyrskyn 100-vuoden riskiskenaario

Alueelliset vaikutukset

- Suuri merellinen onnettomuus
- Vakava lentoliikenteen onnettomuus
- Vakava raideliikenteen onnettomuus
- Vakava maantieliikenteen onnettomuus
- Nopeahkosti syntyvä laaja tulva asutuskeskuksessa tai sen läheisyydessä

- Useampi yhtäaikainen laaja metsäpalo
- Suuri, laajasti yhteiskuntaan vaikuttava rakennuspalo kriittisen infrastruktuurin kohteessa
- Vakava kemikaali- tai räjähdysonnettomuus vaarallisia aineita käsittelevässä teollisuuslaitoksessa

- Laaja tai pitkäkestoinen vedenjakeluhäiriö
- Laajalle alueelle ulottuva talvimyrsky, johon liittyy pitkä pakkasjakso
- Ukkosmyrsky (rajuilma)

- Suomeen kohdistuva terroristinen teko tai terrorismi

- Vakava henkilökokoon kohdennettu väkivallanteko
- Isojen väkijoukkojen väkivaltainen liikehdintä
- Laajamittainen maahantulo

Suomi ei pärjää ilman teitä,
osaaminen ja kyvyt esille hyvin
paketoituna, niin kaikki saa irti hyötyö
ja tekemisen iloa!
KIITOS!